

Geliş Tarihi : 22.03.2024

Kabul Tarihi : 11.10.2024

 <https://doi.org/10.20304/humanitas.1457498>

Kirazlı, G. & Saraç, F. (2024). Ortaöğretim Fransızca dersi öğretim programlarının değerlendirilmesi (1993–2017). *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(24), 216-238. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1457498>

ORTAÖĞRETİM FRANSIZCA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (1993–2017)¹

Gülden KİRAZLI², Füsun SARAÇ³

ÖZ

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de uzun yıllardır bilim, teknoloji, ulaşım ve iletişim araçlarının gelişimi ve ilerleyişi, yabancı dile olan ihtiyacı arttırmıştır. Artan bu ihtiyaç ve iletişim sorunları, yabancı dil öğrenimi ve öğretimi konusunu sıklıkla gündeme taşımaktadır. Yabancı dil öğretimi; öğretmen, öğrenci, kurum, yöntem, ders araç gereçleri ve eğitim-öğretim programından oluşan çok boyutlu bir süreçtir. Bu çalışmada, Cumhuriyet döneminde, ortaöğretim Fransızca dersi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanıp uygulanan 1993, 2006, 2011 ve 2017 öğretim programlarının biçimsel yapıları, vizyonu, genel amaç ve hedefleri, içerikleri, öğrenme alanları, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme değerlendirme öğeleri esas alınarak, programların karşılaştırmalı olarak incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırma, nitel araştırma deseni benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, temel olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ortaöğretim programları ve “Tebliğler Dergisi” incelenmiş, ilgili kaynaklar taranmış ve Fransızca dersi öğretim programlarının, tarihsel süreçteki durumunun ortaya konmasına yönelik veriler toplanmıştır. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, 1993 programının diğer programlara göre eksiklerinin olduğu ve sözü edilen eksikliklerin 2017 programına kadar, tamamlanmaya çalışıldığı anlaşılmıştır. Programların tümünde, öğrenci merkezli bir dil öğretimi bakış açısının olduğu belirlenmiştir. Öğrenci merkezli bakış açısı, son programa gelindiğinde, öğrencinin bir yandan dil öğrenirken bir yandan da daha dışa dönük, sosyal ve kültürel olarak kendini geliştirebilen bir birey haline gelmesi gerektiğini vurgulayan bir bakış açısına dönüşmüştür. 2017 programında, öğrencinin, sorumluluk bilinci kazanmış, bilişsel ve psiko-sosyal becerilerini, problem çözme ve kendi kararlarını verebilme yönünde kullanabilen bir birey olarak değerlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fransızca dersi, Öğretim programı, Ortaöğretim

¹ Bu makale “Ortaöğretim Fransızca öğretim programları ve ders kitapları üzerine bir durum çalışması (1924–2018)” başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

² Arş. Gör. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, gkirazli@nku.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0000-2311-6864>

³ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, fsavli@marmara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1354-0239>

Date Received : 22.03.2024

Date Accepted : 11.10.2024

 <https://doi.org/10.20304/humanitas.1457498>

Kirazlı, G. & Saraç, F. (2024). Evaluation of French language teaching programs in secondary education (1993-2017). *HUMANITAS - Journal of Social Sciences*, 12(24), 216-238. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1457498>

EVALUATION OF FRENCH LANGUAGE TEACHING PROGRAMS IN SECONDARY EDUCATION (1993-2017)⁴

Gülden KİRAZLI⁵, Füsün SARAÇ⁶

ABSTRACT

The development and progress of science, technology, transport and communication tools over many years have increased the need for a foreign language in our country and throughout the world. Because of this growing need, communication problems often bring the subject of foreign language learning and teaching to the fore. Foreign language teaching is a multi-dimensional process consisting of a teacher, a student, an institution, a method, course materials and an educational program. In this research, the aim is to examine the programs comparatively in terms of objectives, content, the learning-teaching process and elements of measurement and evaluation of the French course education programs in 1993, 2006, 2011 and 2017 developed and implemented by the Ministry of National Education during the Republican Era. This research was carried out using the qualitative research method. Data were collected using the document analysis technique, which is one of the qualitative research methods. In this study, the secondary education programs published by the Ministry of National Education and the "Journal of Communiqués" were examined, relevant sources were reviewed and data were collected to reveal the situation of French language curricula in the historical process. According to the results of the study, it was understood that the 1993 program had deficiencies compared to other programs and that these deficiencies were tried to be completed until the 2017 program. It has been determined that all of the programs have a student-centered language teaching perspective. The learner-centered perspective has been transformed in the last program into a perspective that emphasizes the need for students to become more outgoing, socially and culturally self-developed individuals while learning a language. In the 2017 program, it was determined that the student should be evaluated as an individual who has gained a sense of responsibility and is able to use his/her cognitive and psycho-social skills to solve problems and make his/her own decisions.

Keywords: French courses, Curriculum, Secondary education

⁴ This article is produced from the doctoral dissertation titled "A case study of secondary school French language teaching programmes and textbooks (1924–2018)".

⁵ Res. Asst. Dr., Tekirdag Namik Kemal University, Faculty of Arts and Sciences, gkirazli@nku.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0000-2311-6864>

⁶ Prof. Dr., Marmara University, Atatürk Faculty of Education, fsavli@marmara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1354-0239>

Giriş

Bugün, dünyanın küreselleşme sürecinde olması, ülkeler arasında ekonomik, diplomatik, kültürel veya ticari anlamda değiş tokuşun yoğunlaştığı anlamına gelmektedir. Değişimlerin bu şekilde hızlanması, inkâr edilemez bir şekilde, farklı dünya nüfusları arasında bir iletişim ihtiyacına yol açmaktadır. Bu nedenle, insanların yabancı dil öğrenmeleri, yabancı dillerini çeşitlendirmeleri, dünyanın değişimini takip edebilmeleri adına önemli hale gelmektedir. Dolayısıyla, günümüzde en az iki yabancı dile hâkim olmanın, artık bir zorunluluk olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Bu zorunluluk ve bu çeşitlenme vesilesiyle toplumların, iletişim ve etkileşim ihtiyacının giderilmesi yanında Büyükyavuz ve Aydoslu'nun (2005) da belirttiği üzere, bireylerin gerek akademik gelişimleri gerek kişisel gelişimleri açısından da yabancı dil eğitimi bir zorunluluk haline gelmiştir. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde, ikinci yabancı dilin zorunlu öğretiminin yanı sıra isteğe bağlı olarak üçüncü ve dördüncü dillerin eğitimi de yapılmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde, üzerinde durulan yabancı dilin eğitimi ve öğretimi, Türkiye'de de Cumhuriyetin ilanından bu yana, oldukça önemli bir yere sahiptir. Türk eğitim tarihine bakıldığında, 1923'ten 2000'lere kadar, yabancı dil öğretim programlarının geliştirilmesinde, sistematik olarak önemli ilerlemeler kaydedildiğini görebiliriz. “İlk olarak, 6 Mart 1924 tarihinde yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile birlikte, okullarda okutulacak eğitim programlarında yeni düzenlemelere gidilmiştir” (Merter ve Kartal, 2013). Özellikle de, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte, modern toplum yaratma fikrinin hızla yaygınlaşmasıyla, eğitim reformları başlatılmış ve sürekli olarak yabancı dil öğrenmenin gerekliliği vurgulanmıştır.

Uzun yıllardır, ülkemizde yaşanan yabancı dil öğrenmede ve öğretmedeki zorluklar, aksaklıklar, hala güncelliğini korumaktadır. Yabancı dil öğretimindeki bu verimsizliğin nedenleri; “öteden beri devam eden geleneksel dil öğretme alışkanlıkları, yabancı dil eğitimi planlamasındaki eksiklikler ve bunların doğurduğu yöntem, etkinlik, malzeme ve ölçme-değerlendirmedeki yetersizlikler ya da yanlışlar” olarak gösterilmektedir (Işık, 2008, s. 15). Yabancı dil öğretimine etki eden bu unsurların içinde, öğretim programlarını ayrıca değerlendirmekte fayda vardır. Çünkü öğretim programı, hem bilgiyi öğrenciye aktarmada hem de bir bireyi yetiştirmede yaşanacak sorunlara çözüm sunan bir araçtır. Öğretim programı, net bir hedefi ve belirlenen hedefe ulaşmak için bir dizi etkinliği olan, nihai ürün için ise bir değerlendirme yoludur. Öğretim programı, “belli eğitim kademelerinde öğrenilmesi istenen ders konularını, zaman ve süre öğeleri dikkate alınarak eğitim kademesinin ve okul tipinin amaç ve ilkeleri doğrultusunda düzenlemektir” (Varış, 1996, s. 14). Ülkemizin ilk kuruluşundan itibaren, yabancı dil eğitimi için pek çok öğretim programı hazırlanmış ve uygulamaya konmuştur. Ancak 1980'li yıllara gelindiğinde programlar daha sistemli ve işlevsel nitelikte hazırlanabilmiştir. Ülkemizde benimsenen eğitim programlarına uygun öğretim programlarının hazırlanması, uygulanması ve teftiş edilip denetlenmesi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Talim ve Terbiye Başkanlığı” vasıtasıyla yürütülmektedir.

Yabancı dil öğretiminin etkili ve verimli olabilmesi; öğretmen, öğrenci, kullanılan materyal vb. birçok etkene bağlıdır. Bu etkenlerin dışında, yabancı dil öğretiminde, etkili bir öğretim programına sahip olmak da önemlidir. Gerçekçi hedefler belirleme konusunda, öğretim programları yol gösterici konumdadır. Öğretim programları hazırlanırken, öğrencinin

ihtiyaçları, düzeyi, ilgi alanları ve yaşı dikkate alınır. İlgili materyallerin, içeriğın, etkinliklerin vb. geliştirilmesi konusunda, programlar belirleyici bir rol oynarlar. Öğretim programları dinamiklidir; sürekli olarak değiştirilmeleri ve geliştirilmeleri gerekir. Ayrıca, bir öğretim programının verimli olması, öğretimde, kaynakların ve enerjinin en az düzeyde kullanılması ya da daha az boşa harcanması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, bir öğretim programının etkililiği, amaç ve hedeflere ulaşması ve istenilen sonucun elde edilmesi ile doğru orantılıdır. İyi bir dil öğretim programı, ders içeriğini, dersin yöntemlerini ve hedeflerini iletme için uygun bir araç olmalı ve programın tüm bileşenleri uyumlu olmalıdır. Öğretim programı, dil eğitimi açısından, öğrencilerin dil ile ilgili kazanımlar edinmesine yardımcı olmayı amaçlamakta ve öğrencileri bir yeterlilik sınavını geçmek veya ikinci bir dil ile donatacak bir eğitim vermek adına hedefler barındırmaktadır. Öğretim programı, “genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programlarının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına yönelik bir programdır” (Varış, 1996, s. 14). Öğretim programı, dersin ne amaçla, hangi içerikle, nasıl yürütüleceği ve değerlendirileceği konularında, tüm öğretmenlerin başlıca kaynağıdır. Bu doğrultuda da çalışmanın amaı, bir öğretim programında bulunması gereken temel ögeler göz önüne alınarak, yayımlanan Fransızca dersi öğretim programlarının, belirtilen ihtiyaçları ve beklentileri karşılayıp karşılamadıkları, programların karşılaştırmalı analizlerinin yapılarak incelenmesidir.

Ortaöğretim Fransızca dersi için Cumhuriyet dönemi boyunca, 1923, 1934, 1973, 1993, 1996, 2004, 2006, 2011, 2017 ve 2018 yıllarına ait olmak üzere toplamda 10 adet öğretim programı yayımlanmıştır. Bu programlardan bazıları lise sınıflarının tamamını, bazıları sadece hazırlık sınıfını, bazıları ise sadece 9. sınıfı kapsamaktadır. Tüm ortaöğretim sınıflarını kapsayan programlar olmaları dolayısıyla çalışmada, 1993, 2006, 2011 ve 2017 yıllarına ait Fransızca dersi öğretim programlarındaki gelişmeler incelenecektir. Çalışmamız, programlarda yapılan değişikliklerin belirlenmesi, öğretim programının Fransızca öğretimini ile ilgili belirtilen ihtiyaçları karşılayıp karşılayamadığının sorgulanması, bu konuda bir kaynak sunması, öğretim programlarının geliştirilmesi gereken yönleriyle ilgili czmler önererek, gelecekteki program geliştirme çalışmalarına ışık tutması açısından önemli görülmektedir. Söz konusu yıllara ait programların bazıları üzerine hiç çalışma yapılmamış bazılarının üzerine ise, belli ölçütler ele alınarak çalışılmıştır fakat önceki yapılan çalışmalarda, söz konusu programları birlikte inceleyen bir çalışma yapılmadığından, bu araştırma hem zgn hem de önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma deseninde olup, veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Ekiz’in belirttiği gibi, doküman incelemesi “resmi ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesidir (2003, s. 7).” Aynı zamanda, doküman analizi anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan, 1993, 2006, 2011 ve 2017 yıllarına ait ortaöğretim Fransızca dersi öğretim programları oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırma süresince, öğretim programlarına ulaşmak için, Tebliğler Dergisi arşivinin tamamı incelenmiş ve 1926'dan başlamak üzere içinde bulunduğumuz 2023 yılına kadar 97 yıl boyunca yayınlanmaya devam eden bu derginin, 1939 yılı öncesi yayın dili Eski Türkçe olmakla birlikte, internet ortamında 88 adet klasör içinde bulunan 2130 adet dosya tek tek taranmıştır. Tebliğler Dergisi arşivinin yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı “Ortaöğretim Genel Müdürlüğü” arşivi, “Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı” kurul kararları ve fihristleri, arşivlerde bulunmayan belgelere ise arşiv görevlilerinin de yardımıyla Ankara’da bulunan çeşitli lise kütüphanelerinden erişilmiştir. Erişilen tüm kaynaklar incelenerek, öğretim programlarının tarihsel sürecinin, bu süreçte programların geçirdiği değişimlerin ve programlar arasındaki farkların belirlenmesi için veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme boyutları bakımından incelenmiştir. Ayrıca elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği ile analiz edilerek tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

1993, 2006, 2011 ve 2017 yıllarına ait, Ortaöğretim Fransızca dersi öğretim programlarına ilişkin, karşılaştırmalı analiz ve değerlendirme aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

1. Programların Biçimsel Yapıları

Tablo 1. 1993, 2006, 2011 ve 2017 Programlarının Biçimsel Yapıları

	Konusu	Kapsadığı diller	Kapsadığı sınıflar	Kılavuz sayfası
1993 programı	Lise Öncesi Hazırlık Sınıfı Bulunan Ortaöğretim Kurumlarının Yabancı Dil Dersi Öğretim Programı	Fransızca, İngilizce, Almanca	Hazırlık + Lise sınıfları	127 sayfa
2006 programı	İkinci Yabancı Dil Fransızca (10, 11 ve 12. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı	Fransızca	10, 11, 12. Sınıflar	61 sayfa
2011 programı	Ortaöğretim 1, 2 ve 3. Yabancı Dil Fransızca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı	Fransızca	Hazırlık, 9, 10, 11, 12. Sınıflar	531 sayfa
2017 programı	Ortaöğretim Fransızca Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı	Fransızca	9, 10, 11, 12. Sınıflar	83 sayfadır

Tablo 1’de görüldüğü üzere; 1993 programı diğer programlardan farklı olarak, yayımlandığı dönemde liselerde okutulan üç dil için ortak olarak hazırlanmış ve uygulanmıştır. Osmanlı zamanından 1950’li yıllara kadar, popülerliğini ve tercih edilme durumunu devam ettiren Fransızca, uygulanan yabancı dil politikaları ve ülkelerin ikili ilişkilerinde yaşanan ilerleme ve gerilemelerden dolayı yerini 1955 yılından itibaren İngilizceye bırakmak zorunda

kalmıştır. Demircan'ın (1988, s. 120) belirttiği Ėzere, 1955 yılından itibaren yabancı dil Ėğretiminde İngilizce birinci sırayı alırken, 1985–86 Ėğretim yılında Almanca ikinci sıraya yükselmiştir.

1980'li yılların sonunda ise alınan siyasi kararlarla, Almanca ve Fransızca, okulların genelinden kaldırılmış ve tek yabancı dil uygulaması başlamıştır. Ancak 1997 yılında kabul edilen “Sekiz Yıllık Zorunlu ve Kesintisiz Eğitim Yasası” ve Avrupa Birliği Yabancı Dil Politikası çerçevesinde, 2001 yılı etkinlikleri neticesinde Almanca ve Fransızca ikinci yabancı dil olarak ülkede yeniden önemsenmeye başlamıştır (Dellal, 2003, s. 36; akt. Br & Aycan, 2013, s. 195).

Dönemin, Fransızca'yı da içine alan 1993 programı, “Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı” tarafından 01.09.1993 tarih, 411 sayılı ve “Lise ncesi Hazırlık Sınıfı Bulunan Ortaöğretim Kurumlarının Yabancı Dil Dersi Ėğretim Programı” başlığıyla İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinin  için ortak kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Temmuz 2005'te yayınlanan “Tebliğler Dergisi”nde belirtilenlere göre, “Talim ve Terbiye Kurulu”nun 7 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile “Ortaöğretimin Yeniden Yapılandırılması” projesi çerçevesinde, üç yıllık genel ve meslek teknik liselerin Ėğretim süresi, 2005–2006 eğitim-ğretim yılından itibaren ilgi (d) kurul kararı ile 9'uncu sınıftan başlamak üzere kademeli olarak 4 yıla çıkarılmıştır. Bu düzenlemeye paralel olarak, bazı derslerin Ėğretim programlarında değişiklik yapılmıştır” (MEB, 2005, s. 473). 17.07.2006 tarih ve 315 sayılı “İkinci Yabancı Dil Fransızca (10, 11 ve 12. sınıflar) Dersi Ėğretim Programı”, 2007–2008 Ėğretim yılından itibaren, 10. sınıftan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir. “Avrupa Ortak Başvuru Metnini” temel kaynak olarak almış olan ve ikinci yabancı dil Fransızca için geliştirilen bu program, yaklaşık 216 ders saatine göre hazırlanarak 12. sınıfın sonunda ulaşılması hedeflenen başarı düzeyini A1+, yani temel dil kullanımı olarak belirlemiştir.

“2010 yılında, düz lise olarak bilinen genel liselerin, Anadolu liselerine dönüştürülmesine başlanmış, bu dönüşüm, 2013-2014 eğitim Ėğretim yılına kadar tamamlanmıştır. Bu kapsamda, Türkiye genelindeki 1953 genel lise, Anadolu lisesine dönüştürülmüştür” (Güven, 2014, s. 292). 2012 yılına gelindiğinde, 4+4+4 Eğitim Sistemi uygulanmaya başlanmışır. Yabancı dil eğitimi, İngilizce dilinde yapılmak üzere, ilk dört yılın ikinci sınıfından, ikinci yabancı dil dersleri de, seçmeli olarak, ikinci dört yıllık dönemin ilk yılından başlamak üzere planlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı, “Talim ve Terbiye Kurulu” ortaöğretim Fransızca dersi için hazırlanan sekizinci Ėğretim programını, 24.08.2011 tarih ve 120 sayılı ve “Ortaöğretim 1, 2 ve 3. Yabancı Dil Fransızca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Ėğretim Programı” ismiyle, 2011–2012 Ėğretim yılından itibaren uygulamak üzere yayımlamıştır.

Ortaöğretim Fransızca dersi için hazırlanan, dokuzuncu Ėğretim programı, 17.07.2017 tarihinde “Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı” tarafından, 87 sayılı karar ile kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. “Ortaöğretim Fransızca Dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) Ėğretim Programı” başlıklı programın bazı içerikleri önceki programlardan aynen aktarılmıştır.

2. Programların Vizyonu

Tablo 2. 1993, 2006, 2011 ve 2017 Programlarının Vizyonu

1993 Programı	(Genel Açıklamalar-Programın Muhtevası)	•Öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. •Öğretim sürecine öğrencinin aktif katılımı esastır. •Bir yabancı dilin öğreniminde yarar ilkesi öncelikle gözetilmelidir. •Bu doğrultuda, öğrenilen dil, öğrencinin sıkça kullanma ihtimali bulunan ve günlük ihtiyaçlarından uzun vadeli ihtiyaçlarına doğru gelişen bir düzenleme içinde sunulmalıdır. •Bu doğrultuda, öğrenim yapılabilmesi için, ders muhtevasının anlamlı bir bağlam (context) içinde sunulması esas alınmıştır. •Yabancı dil öğretiminde, dört temel becerinin bütünleştirilmesi esas alınmalıdır. Öğrenmede duyuşsal alanın önemi vurgulanarak, öğrencinin öğrenme istek ve güdüsünün sürekli olmasına sürekli olmasına, kalıcı bir dil öğrenmeye değer vermesine yardımcı olunmalıdır.
2006 Programı	(Programın Vizyonu)	Öğrenciler; •Öğrenmekten keyif alan, •Kendilerini fark edebilen, farklı olana hoşgörü gösterebilen, •Değişikliklere uyum sağlayabilen, •Doğal ve toplumsal gerçekliğin çeşitliliğini algılayabilen, •Sorumluluğunu taşıdığı bir eylem için uygun yöntemler bulabilen, •Başkaları ile iş birliği yapabilen ve bu sırada kişisel gelişimine katkı sağlayabilen, •Öğrenmenin sorumluluğunu alabilen ve bunu taşıyabilen, •Öğrenmeyi yaşamın bir parçası olarak kabul eden, Toplumsal ve mesleki yaşamında, çok dilli ve çok kültürlü, evrensel değerleri tanıyan bireyler olarak yetişmelidirler.
2011 Programı	(Programın Vizyonu)	Öğrenciler; •Bilgi, beceri ve tutum geliştirebilen, •Öğrenmeyi öğrenerek sürekli ilerlemeyi sağlayabilen, •Öğrenmeyi konu alanı ile ilişkilendirebilen, •Öğrenmeyi gerçek yaşam durumlarında uygulayabilen, •Okuyan, yazan, konuşan ve dinleyen, •Kendisi ve başkaları için sorumluluklarının bilincine varabilen, •Kendisi, çevresi ve dış dünyayla başarı ile sosyal sorumluluk duyarlılığını geliştirebilen, •Bireysel güdülerini güçlü ve kendi yeteneklerinin farkına varabilen, •Teknolojiyi kullanabilen, •Yaşam boyu öğrenme tutumunu birey olarak sergileyerek sürdürebilen, •Düşünme becerilerini kullanarak sebep-sonuç ilişkileri kurabilen, karar verebilen ve problem çözebilen, bireyler olarak yetişmelidirler.
2017 Programı	(Giriş)	Program öğrencilerin; •Fransızca'yı bir iletişim aracı şeklinde kullanarak kendi ihtiyaçlarını karşılamalarını, •Teknolojiyi kullanabilmelerini, •Öğrenmeyi öğrenerek sürekli olarak ilerlemelerini, •Düşünme ve dil becerilerini aktif olarak kullanabilmelerini •Zihinsel gelişim düzeylerine uygun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarla ilgili becerilerini ve kültürler arası iletişim becerilerini geliştirmelerini,

- Yabancı dil öğrenmenin kişisel, sosyal ve kültürel bakımdan gelişmeleri için gerekliliğini ve önemini benimsemelerini,
- Birlikte öğrenmekten keyif alma ve kendini ifade etme becerilerini geliştirmelerini hedeflemektedir.

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere; 1993 ve 2017⁷ yıllarına ait programlarda, vizyon, misyon vb. hakkında açıklayıcı bilgiler yer almamaktadır. 2006 ve 2011 programlarında ise, vizyon maddeler halinde açıklanmıştır. Karşılaştırılan dört program da, öğrenci merkezli bir yaklaşım sergilemektedir. 1993 programında, öğrencilerin dil ile ilgili ihtiyaçlarının altı çizilirken diğer taraftan dilin yapısının ve boyutunun da dikkate alındığı görülmektedir. 2006 programında, öğrencinin bir problemle karşı karşıya kaldığında, uygun kararlar alıp uygulamaya geçmesinin, yaratıcı düşünmesinin, ihtiyaçlarını karşılayabilecek dil yeterliğine sahip olabilmesinin, öğrenmeyi öğrenmesinin, iş birliğine yatkın olmasının ve kendi kendini yönetebilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. 2011 ve 2017 programında ise, öğrencilerin, yabancı dili bir iletişim aracı olarak kullanıp kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine, farklı kültürleri tanıyarak sosyal yönden kendilerini geliştirebilmelerine dikkat çekilmektedir.

3. Programların Genel Amaçları ve Hedefleri

Her programın genel amaçlar bölümü, birbirinden farklıdır. Tablo 3’de görüleceği üzere; 1993 programının genel amacı, diğer programlarda olduğu gibi, programın baş kısmında değil, programın orta kısmında, dört temel beceri öğretiminin açıklama kısmından sonra yer almaktadır. Programın amacı ve genel hedefleri şeklinde başlıklandırılmış ve içerik olarak öğrencinin iletişim becerisini kazanmasının altı çizilmiştir. 2006 programında, amaçlar bölümü bulunmamaktadır. Ayrıca programın amaçları sayılabilecek bir bölümden de bahsedilmemektedir. 2011 programında ise, önceki programlardan farklı olarak ilk defa programın genel amaçları dışında “Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları” eklenmiştir. 2017 programında da, 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu”nun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Mili Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanan programın amaçları yer almaktadır.

Tablo 3. Programların Genel Amaçları ve Hedefleri

1993 Programı	2006 Programı	2011 Programı	2017 Programı
Programın Amacı		Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları	Genel Amaçlar
Öğrencilerin öğrenimi ve yaşamı süresince öğrendiği yabancı dille, sözlü ve yazılı iletişim kurabilmelerini, ayrıca; bu dilde basılmış yayımları takip edebilme güç ve yeteneğini kazanabilmelerini sağlamaktır.	Amaçlar bölümü bulunmamaktadır.	Madde 2. Türk Milletinin bütün fertlerini; 1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa’da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye	Öğrencilerin; 1. Yabancı dil öğrenmenin önemini kavramaları, 2. Öğrendiği dilde; dinleme, okuma, yazma, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma gibi dil becerilerini geliştirmeleri, 3. Öğrendiği dile ilişkin söz varlığını zenginleştirmeleri, 4. Öğrendiği dilde genç ve yetişkinlerle görüş ve düşünce alışverişinde

⁷ İki programın da vizyonu, genel açıklamalar ve giriş kısımlarından maddeleştirilerek yazar tarafından ayrıştırılmıştır.

çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı; kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranış ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

bulunabilmeleri, kendi düşünce ve duygularını ifade edebilmeleri,

5. Diğer ülkelerdeki bireylerin hayat tarzlarını, düşünce yapılarını, kültürel miraslarını daha iyi ve derinlemesine anlayabilmeleri, kendi kültürel değerlerini diğer toplumlardaki insanlara aktarabilmeleri,

6. Dilini öğrendiği ülkedeki günlük hayatın üstesinden gelebilmeleri ve kendi ülkesindeki yabancılara günlük hayatlarında yardımcı olabilmeleri,

7. Çevresindeki dünyayı yorumlayabilmek için eleştirel okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerini

geliştirebilmeleri, kendi ülkelerinde ve küresel dünyada sosyal, ekonomik ve kültürel hayata aktif olarak katılabilmeleri,

8. Farklı toplumlara ait yazılı, sözlü ve görsel ürünler aracılığı ile farklı kültürlerle karşı farkındalık oluşturmaları, kültürel çeşitliliği kavrayarak farklılıklara ve çeşitliliğe saygılı ve duyarlı bireyler olabilmeleri,

9. Teknolojiyi aktif ve etkili şekilde kullanabilmeleri, bilgi teknolojilerinden yararlanarak öğrenme becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Programın Genel Hedefleri	Genel Amaçlar
Bu programı başarı ile tamamlayan her öğrenci; öğrendiği yabancı dilde; - Dinlediği bir konuşmayı anlayabilir,	Yabancı dil öğretiminin amacı, Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Sözlü iletişim kurabilir,
- Basılmış yayınları takip edebilir,
- Yazılı iletişim kurabilir,
- Dil-kültür bağlam içinde kültür değerlerinin farkında olur,
- Sözlü-yazılı iletişim kurmaya ve basılı yayınları takip etmeye istekli olur,
- Farklı kültür ve kültür değerlerini hoşgörü ile karşılayabilir.

1. Yabancı dil öğrenmekten zevk almalarını sağlamak,
2. Hedef dili konuşan ülkelerin kültür değerlerini tanımalarına ve ayırt etmelerine olanak tanımak,
3. Kendi değerlerini fark ederek farklı olana hoşgörü ve saygı göstermelerini sağlamak,
4. Kendi kültür değerlerini yabancılara aktarmalarını sağlamak,
5. Yazılı ve sözlü ürünlerle farklı/dünya kültürünü tanımalarını sağlamak,
6. Kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma ve problem çözme gibi becerilerini geliştirmek,
7. Kişisel, sosyal, kültürel bakımdan gelişmelerini sağlamak,
8. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma dil becerilerini geliştirmek,
9. Hedef dilde söz varlığını zenginleştirmek,
10. Bilgi teknolojilerinden yararlanarak öğrenme becerilerini geliştirmek,
11. ‘‘Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metin’’inde belirlenen ölçütlerle uyum sağlamak,
12. Yabancı dil öğrenmenin gereğine inanarak en az bir yabancı dili kullanmada kararlı olmalarını sağlamaktır.

4. Programların İçeriği

Tablo 4 incelendiğinde; programların tümünün, ğrenci merkezli olduğu görülmektedir. Her program, dört temel beceri üzerine yoğunlaşmaktadır. 2006 ve 2011 programlarında dört temel dil becerisinin yanında, tanıma, anlama, sorgulama, sıralama, sınıflama, özetleme, ilişkilendirme ve eşleştirme alt becerilerinin de kazandırılması hedeflenmektedir. 2017 programında ise, sosyokültürel farkındalık ve medya okuryazarlığı yeterliliklerinin geliştirilmesi, programın hedefleri arasındadır. 1993 programında, ilk defa ‘‘bağlam (context)’’ ifadesi kullanılmış ve ders içeriğinin anlamlı bir bağlam içinde sunulması esas alınmış ve dilin yapısı kadar kullanım boyutuna da önem verilmiştir. 2006 programı, öğrencinin derse etkin

katılımını ve özellikle de iletişimsel yeterliliğe ulaşmasını hedefleyen bir programdır. Bu hedef doğrultusunda, programın önerdiği öğretim tekniklerinin, öğrencinin sürekli aktif olmasına fırsat yaratan teknikler olduğu görülmektedir. Sözü edilen teknikler; anlatma, tartışma, örnek olay, gösterip yaptırma, beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, rol yapma, drama-yaratıcı drama vb. olarak sıralanmaktadır. 2011 programı ise, bir yandan aynı tekniklerin kullanılabileceğini önerirken bir yandan da tek bir öğretim, yöntem ya da tekniği kullanmanın yanlış olduğunun çünkü öğrenmenin her öğrencide aynı şekilde gerçekleşmediğinin ve kişisel faktörlerin öğrenmede önemli rol oynadığının altını çizmektedir. Bununla birlikte program, “İletişimsel Yaklaşım, öğrenci odaklı yaklaşım, “Davranışçı Yaklaşım, çok dilliliği hedefleyen yaklaşım ve öğrenme koşullarından yararlanılması gerektiğini vurgulamaktadır. 1993 programı hariç diğer programlar, kazanımların oluşturulmasında, yapılandırılmasında ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesinde “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni”ni temel almaktadırlar. Ayrıca 2011 ve 2017 programları, öğrencilerin zihinsel gelişim düzeylerine, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yetilerinin geliştirilmesine önem vermektedir. 2017 programında, diğer programlardan ayrılan nokta dil öğrenimi sürecinde hata yapmanın normal ve yararlı olduğu vurgusudur.

Tablo 4. Programların İçerik Açısından İncelenmesi

1993 Programı	• Program; genel açıklamalar, dilin dört temel becerisinin ğretimi, programın amacı, programın genel ve özel hedefleri boyutlarından oluşmaktadır. • Hem sözlü hem yazılı iletişim önemlidir. • ğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. • Bağlam (context) temelli bir dil ğretimi esastır. • Eklektik ğretim modeli benimsenmektedir. • Dört temel beceri alanı: Dinleme, Konuşma, Yazma, Okuma • Programın esas noktasını hedef ve davranışlar oluşturmaktadır. Davranış ifadeleri ğrenci merkezlidir. • Kapsadığı tüm sınıf seviyeleri için bilgi, kavrama, uygulama ve duyuşsal alan olmak üzere dört öğrenme alanı belirlenmiştir. • nite, işlev ve yapıları içeren örnek ders tabloları oluşturulmuştur. • lme-değerlendirme durumlarına ilişkin örneklere yer verilmiştir. • Programın içeriğinde ders araç gereçleri olarak ders kitapları, yardımcı kitaplar, görsel-işitsel araçlar önerilmekte, bunların ağdaş teknolojiyi içermesi ve bilgisayar destekli eğitim ile etkileşimli video uygulamalarına daha çok yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Öğretim programı doğrultusunda hazırlanacak olan ders kitabı ismi bulunmamakta fakat kitapların forma sayıları verilmektedir.
2006 Programı	• Program; programın vizyonu, yapısı, temel özellikleri, öğrenme alanları (dört temel dil becerisi), genel kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci, ğretim yöntem ve teknikleri, lme ve değerlendirme, Atatürkçülük ile ilgili konular boyutlarından oluşmaktadır. • İletişimsel yöntem esas alınmaktadır. • Hem ğrenci merkezli hem de dört dil becerisini temel alan bir yaklaşım benimsenmektedir. • ğrencinin derse etkin katılım sağladığı bir dil öğrenme süreci gerekmektedir. • Anlatma, tartışma, örnek olay, gösterip yaptırma, problem çözme, bireysel çalışma gibi ğretim yöntemleri; beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, rol yapma, drama-yaratıcı drama, benzetim, ikili ve grup çalışmaları, eğitsel oyunlar gibi ğretim teknikleri kullanılabilir. • Dört temel dil becerisinin yanı sıra tanıma, anlama, sorgulama, sıralama, sınıflama, özetleme, ilişkilendirme ve eşleştirme vb. alt becerilerin kazandırılması esas alınmıştır. • Esas noktası öğrencinin iletişimsel yeterliliğe ulaşmasıdır. • Sözlü iletişimler için “konuşma-dinleme” ve dinlediğini “anlama”, yazılı iletişimler için de “yazma-okuma” ve okuduğunu “anlama” becerilerinin kazanılması n koşuldur. • Ders planı örnekleri ve proje ve dev çalışmaları için önerilen konular listesine yer verilmektedir. • lme-değerlendirme durumlarına ilişkin örneklere yer verilmiştir. • <i>Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni</i> ve <i>Avrupa Dil Gelişim Dosyası</i> programın temel kaynaklarındandır. • 10, 11 ve 12. sınıflar için öğrenme alanları, kazanımlar, açıklamalar, dil bilgisi ve kelime dağarcığı açıklamalarının bulunduğu ğretim programlarına yer verilmektedir. • Programda Atatürkçülük ile ilgili konular listesi bulunmakta ve bu konuların kazanımlara uygun olarak ve ğrenci merkezli “anlama” ve “anlatma” çalışmalarıyla işlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.
2011 Programı	• Program; Türk Milli Eğitiminin genel amacı, programın vizyonu, yapısı, yabancı dil dersi için ğretim ortamının düzenlenmesi, temel ilkeler, öğrenme-öğretme süreci, yabancı dil ğretiminde ğretim yöntem ve teknikler, lme ve değerlendirme ve kazanımlar boyutlarından oluşmaktadır. • ğrenci odaklı yaklaşım temel alınmıştır. • Bu ğretim programı, “<i>sadece bir ğretim yönteminin tek başına yeterli olduğu</i>” şeklinde bir öneride bulunmamaktadır. Çünkü yabancı dil ğretimi doğrusal bir eğitim faaliyeti değildir ve her öğrencide aynı şekilde gerçekleşmez; çünkü dil öğreniminde kişisel faktörler (isteklendirme, öğrenme biçimi, hazır oluşluk, ihtiyaçlar, vb.) nemli bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte <i>iletişimsel yaklaşım, ğrenci odaklı yaklaşım, davranışçı yaklaşım, çok dilliliği hedefleyen yaklaşım ve öğrenme koşullarından yararlanılmaktadır.</i>

	• Program öğrencilerin zihinsel gelişim düzeylerine uygun, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarla ilgili, iletişimsel yetilerini, çalışma becerilerini ve kültürlerarası yetiyi geliştirmeye yönelik olarak düzenlenmiştir. • Anlatma, tartışma, örnek olay, gösterip yaptırma, problem çözme, bireysel çalışma gibi öğretim yöntemleri; beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, rol yapma, drama-yaratıcı drama, benzetim, ikili ve grup çalışmaları, eğitsel oyunlar gibi öğretim teknikleri kullanılabilir. • Dört temel dil becerisinin yanı sıra tanıma, anlama, sorgulama, sıralama, sınıflama, özetleme, ilişkilendirme ve eşleştirme vb. alt becerilerin kazandırılması esas alınmıştır. • Programda yer alan kazanımlar, dört dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma ile öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. • Kazanımların oluşturulmasında, <i>Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde</i> belirlenen ve dil öğretiminde kullanılması önerilen ölçütler (temel kullanıcı, bağımsız kullanıcı ve deneyimli kullanıcı) dikkate alınmıştır. • Dört temel becerideki ve dil alanlarındaki performansı ölçmek amacıyla örnek çalışmalara, açıklamalara ve yöntemlere yer verilmiştir. • Atatürkçülük ile ilgili her sınıf ve her dil seviyesi için konular listesi, Anadolu türü olmayan ve Anadolu türü olan ortaöğretim kurumları sınıflarının her biri için dört temel dil becerisinin kazanım ve açıklamaları, bu kazanımlara yönelik hedeflenen A1.1-B2.1 seviyesi dil bilgisi konularının listesi yer almaktadır. • <i>Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni</i> ve metinde belirtilen dile ilişkin yeterlik düzeyleri programın temel kaynağıdır.
2017 Programı	• Program; genel amaçlar, yeterlilik ve beceriler, değerler, öğrenme-öğretme yaklaşımı, ölçme-değerlendirme yaklaşımı, uygulamada dikkat edilecek hususlar, ders kitabı yazımında dikkate edilecek hususlar, dil seviyelerine göre kazanımlar boyutlarından oluşmaktadır. • Öğrenci odaklı yaklaşım temel alınmıştır. • Programda yabancı dil öğretimin doğrusal bir faaliyet olmaması dolayısıyla tek bir öğrenme-öğretme yaklaşımının benimsenmesi, strateji ya da yöntem uygulanmasının uygun olmayacağı belirtilmektedir. • Bu programda her dil düzeyinde öğrencilerin, öncelikle konuşma becerilerinin geliştirilmesi esas alınmış olup konuşma becerilerine yönelik kazanımlara ağırlık verilmiştir. • Program; öğrencilerin zihinsel gelişim düzeylerine uygun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarla ilgili becerilerini ve kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde düzenlenmiştir. • Öğrencilerin dil becerilerini edinirken ve geliştirirken üst düzey bilişsel becerilerini (çıkarımda bulunma, yorum yapma, analiz etme, değerlendirme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme vb.) kullanmalarına olanak sağlayan kazanımlara yer verilmiştir. • Dil becerilerinin yanı sıra sosyokültürel farkındalık ve medya okuryazarlığı yeterliliklerinin geliştirilmesi de programın hedefleri arasındadır. • Öğrenme-öğretme sürecinde ve ders kitaplarında kullanılan okuma ve dinleme metinleri, konuşma ve yazma konuları; öğrencilerin millî, manevi ve evrensel değerlere ilişkin farkındalık geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. • Öğretmenin rol model olduğu öğrenme-öğretme sürecinde; rol oynama, drama, tartışma, grup çalışması, değer temalı iş birlikli hikâye ve şiir yazma, şarkı besteleme, kelime oyunları, eşleştirmeler, ahlaki ikilemlerin yer aldığı metinlerin ve durumların tartışılması; değerlerin aktarımına ve özümsemesine katkı sağlayacaktır. • Dil öğrenimi sürecinde hata yapmanın normal ve yararlı olduğu unutulmamalıdır. • Dil öğretimi; temel dil becerilerinin yanı sıra eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme, problem çözme, değerlendirme gibi üst düzey bilişsel becerilerin edinilmesi ve geliştirilmesinde etkilidir. • Yabancı dil öğrenimi, bilişsel ve psikomotor becerilerin yanı sıra duyuşsal becerilerin edinilmesini de gerektirmektedir. Duyuşsal becerilerin (derse katılım, sorumluluk alma, iş birliği, görgü kurallarına uyma vb.) değerlendirilmesinde gözlem formlarından yararlanılmalı, ilgili becerilere dönük ölçütlere

yer verilmelidir. z ve akran değerlendirme formları, dil öğreniminde sıklıkla kullanılan lme araçlarındandır.   • Kazanımları yapılandırılırken <i>Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni</i>nde belirlenen ve dil ğretiminde kullanılması önerilen tanımlamalar (temel kullanıcı, bağımsız kullanıcı ve deneyimli kullanıcı) dikkate alınmıştır. • Temalar ve içerik nerileri sunulmaktadır. Her beceri için kullanılabilir ğretim materyalleri açıklanmaktadır. Dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin A1-A2-B1-B2-C1-C2 seviyelerine göre öğrencinin dil öğrenimi konusunda kendi kendisini değerlendirebileceği ortak yeti düzeyleri – z değerlendirme izelgesi mevcuttur.

5. Programlardaki ğrenme Alanları

Tablo 5'e göre; 1993 programının 4 öğrenme alanı, 2006 programının biri 2 alt başlıklı olmak üzere 4 temel öğrenme alanı ve 8 alt öğrenme alanı, 2011 programının 4 temel öğrenme alanı, 8 alt öğrenme alanı, 2017 programının, 6 temel öğrenme alanı olduğu görülmektedir. 2017 programına, "sosyokültürel farkındalık" ve "medya okuryazarlığı" ğrenme alanları eklenmiştir. Program, ğrencilerin yabancı dilde, dilsel ve kültürel yeterlilik edinirken, kendi dil ve kültürlerini unutmamaları ve kaybetmemeleri gerektiğini savunmaktadır. Sosyokültürel farkındalık, öğrenme alanı ile kendi dillerini ve kültürel kimliklerini benimseyip doğru şekilde kullanmayı öğrenen öğrencilere, farklı ülkelere ve kültürel öğelere karşı farkındalık oluşturmak, saygı duymak, farklılıklara saygı göstermek öğretilmektedir. Böylece ğrenciler, çok dilli ve çok kültürlü dünyada, aktif katılımcı olabilmektedirler. Bilgi ve iletişim araçlarının yaygın olarak kullanıldığı bu ağ, ğrencilerin bir yandan dil öğrenirken bir yandan medya metinlerini anlama, eleştirel olarak yorumlama ve oluşturma becerilerini geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Tüm programlar için, dinleme, konuşma, okuma ve yazma ortak öğrenme alanı olarak verilmektedir. 2006 programında, konuşma alanı, sözlü iletişim ve karşılıklı konuşma olarak 2'ye ayrılmaktadır. 2006 ve 2011 programlarında ise, aynı başlıklardan oluşan sekizer adet alt öğrenme alanı bulunmaktadır. Bu becerileri kullanarak, öğrencilerin kendilerini bilişsel, sosyal ve duygusal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum kazanmaları, istek duyarak okuma-yazma alışkanlığı edinmeleri beklenmektedir.

Tablo 5. Programlardaki ğrenme Alanları

	1993 Programı	2006 Programı	2011 Programı	2017 Programı
ğrenme Alanları	- Dinleme - Konuşma - Okuma - Yazma	- Dinleme - Okuma - Konuşma - Sözlü İletişim - Karşılıklı Konuşma - Yazma	- Dinleme - Konuşma - Okuma - Yazma	- Dinleme - Okuma - Yazma - Konuşma -Sosyokültürel Farkındalık -Medya Okuryazarlığı
Alt ğrenme Alanları		Tanım, Anlama, Sorgulama, Sıralama, Sınıflama, zetleme, İlişkilendirme, Eşleştirme	Tanım, Anlama, Sorgulama, Sıralama, Sınıflama, zetleme, İlişkilendirme, Eşleştirme	

6. Programlardaki Öğrenme-Öğretme Süreçleri

Tablo 6’da görüleceği üzere; 1993 programının öğrenme-öğretme süreci ile ilgili maddeleri, programın muhtevası içinde ifade edilmiştir. Programda, ayrı bir bölüm olarak öğrenme-öğretme süreci mevcut değildir. Programların dördünde de, öğrenim sürecinde öğrencinin aktif olması esastır anlayışı mevcuttur. 1993 programı, *bağlam temelli öğrenimi* önerirken, yöntem olarak *seçmeci yöntemi* tavsiye etmekte fakat yarar ilkesi gözetilerek, her yöntemin iyi taraflarından bir bütünleştirme yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Öğrenme öğretme süreçleri birebir aynı olan 2006 ve 2011 programları, öğrenme anlayışı anlamında biraz daha genişletilerek, öğrencinin grup çalışmalarında, sınıflar arası ortamlarda daha etkin olabileceği; iş birlikli çalışma yöntemlerini önermektedir. Öğrenciye bu anlamda ortam ve olanak sağlanması ile ilgili öğretmene sorumluluk vermektedir. Öğrenmenin anlama eylemi ile başladığını savunan programlar, ders içeriklerinin, öğrencinin bilgisi ve sahip olduğu öğrenme stratejileri çerçevesinde işlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Proje ve performans çalışmalarını önemseyen programlar, öğrencinin de süreçten keyif alması, yaratıcılığının desteklenmesi, öğrenciyi araştırmaya yönelten konu ve yöntemin belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. 2006 programının öğrenme-öğretme süreci içeriğinde hiçbir değişiklik yapılmadan, 2011 programına aynı şekilde aktarılmıştır. 2017 programında ise, 2011 programının öğrenme-öğretme süreci içeriğine benzer söylemler bulunmasına karşın, program biçimsel açıdan güncellenmiştir. 2017 programı, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyini ve bireysel farklılığını önemsemektedir. Ayrıca, sınıf ortamının, öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda düzenlenmesi ve öğrenimin anlamlı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bunun yanı sıra, hedef dilin dilsel ve kültürel öğelerle ilişkilendirilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Temel dil becerilere ek olarak, *eleştirel*, *yaratıcı* ve *analitik düşünme*, *problem çözme* gibi üst düzey bilişsel becerilerin edinilmesi için dil öğretiminin etkili olduğu vurgusu programın içeriğinde yer almaktadır. Söz konusu dört programda, öğrencinin aktif olmasının yanı sıra ortak olan ikinci madde, dil öğretimi sürecinde hata yapmanın normal ve yararlı olduğudur.

Tablo 6. Programların Öğrenme-Öğretme Süreci Açısından İncelenmesi

	Programın Muhtevası, Yöntem ve Değerlendirme
1993 Programı	Programda öğrenme-öğretme süreciyle ilgili ayrı bir açıklama bulunmamaktadır. Fakat “programın muhtevası” başlığı altında öğretim yöntemiyle ilgili açıklamalar bulunmaktadır. - Bu program hazırlanırken öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. Bu sebeple öğretim sürecine öğrencinin aktif katılımı esastır. - Bir yabancı dilin öğreniminde yarar ilkesi öncelikle gözetilmelidir. Bu doğrultuda öğrenilen dil, öğrencinin sıkça kullanma ihtimali bulunan ve günlük ihtiyaçlarından uzun vadeli ihtiyaçlarına doğru gelişen bir düzenleme içinde sunulmalıdır. - Bu doğrultuda öğrenim yapılabilmesi için, ders muhtevasının anlamlı bir bağlam içinde sunulması esas alınmıştır. Çünkü dilin yapısı kadar kullanım boyutu da önem taşımaktadır. - Öğretim yöntemi konusunda temel olarak seçmeci bir yaklaşım tercih edilmeli, ancak; şu hususlar gözden uzak tutulmamalıdır: - Her yöntemin iyi yanlarından oluştuğu düşünülen seçmeci yöntem kargaşa yaratabilir. Bu sebeple akılcı bütünleştirme önemlidir. - Yöntemlerden, ülkemizin öğretim şartlarına uygun düşecek yararlı düzenlemeler yapılmalıdır. - Kalabalık sınıfların özellikleri göz önüne alınarak küme çalışması tekniklerinin kullanımı için çaba harcanmalıdır.

	- Yabancı dilin öğretimi, iç içe geçmiş biçimde; hazırlık, sunu, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşur. Yalnızca sunu ya da uygulamaya dayalı öğretimin eksik kalacağı unutulmamalıdır. - Öğretimde ilgiyi arttıran bir unsur olarak; değişik teknik, sunu ve alıştıırma biçimlerine yer verilmelidir. - Özellikle iletişim amaçlı alıştıırmalarda, öğrencilerin yaptığı yanlıışlara hoşgörü ile yaklaşılmalıdır.
	Öğrenme-Öğretme Süreci
2006 Programı	- Öğrenme öğrencinin etkin olduğu bir süreçtir. - Öğrenmenin sürekli ve etkili olabilmesi için öğrencilerin derse etkin katılı desteklenmeli ve öğrenme olgusunun sonuçlarından kendilerinin de sorumlu oldukları bilinci verilmelidir. - Öğretmenler derste öğrencilerin bireysel ve grup içinde öğrenmelerini sağlayacak çeşitli çalışma biçimlerini sunak zorundadırlar. Yöntem bilgisi ve ders planlaması şu açılardan geliştirilmelidir: - Etkileşim içinde öğrenme biçimleri (proje gruplarının oluşturulması; farklı olan öğretmenlerin iş birliği içinde çalışması (takım öğretimi); veli ve uzmanların eğitim-öğretim çalışmalarına katılması), - Öğrenme yerleri ve ortamları (dersin, derslik dışında başka bir yerde de işlenmesi; dersliklerin farklı şekillerde düzenlenmesi vb.) - Diğer alanlarla bağlantı ve iç ilişkilendirme (yani sınıflar arası iş birliğinin sağlanması; üst sınıftaki bir öğrencinin bazı konuları alt sınıftaki öğrenciye anlatabilme ortamlarının yaratılması gibi). - Yabancı dil dersi, öğrenci merkezli olarak düzenlenmeli ve dil öğrenme süreçlerini her yönü ile irdelemelidir. - Öğrenme, öncelikle algılama ve yorumlama, yeni öğrenilenin önceden var olana eklenmesi gibi süreçleri içeren anlama eylemi ile başlar. Ders içerikleri, öğrencinin bilgisi ve sahip olduğu öğrenme stratejileri çerçevesinde işlenmelidir. - Yabancı dil dersi, bağımsız bir ders olarak düşünülmemeli, proje ve performans çalışmalarına yer verilmeli ve diğer derslerle ilişkilendirilmelidir. - Süreç, öğrencide diğer ülkelerin günlük hayat ve kültürlerini tanıma merakı ve isteği uyandırmalıdır. - Bu, öğrencinin ilgisini uyandıran, keyif almasını sağlayan, yaratıcılığını destekleyen, öğrenciyi araştırmaya yönelten konu ve yöntem belirlemeyi gerektirir. - Yabancı dil dersi, hedef gruba ve bu grubun özelliklerine uygun öğretim yöntem ve tekniklerine göre düzenlenmelidir. Bu amaçla; - Öğrenciler için anlamlı ve özgün içerikler seçilmeli, - Kişilik gelişimine katkıda bulunabilecek ve yabancı dili kullanabilmeyi sağlayacak beceriler geliştirilmeli, - Dil bilgisi odaklı öğretim yerine yaratıcılığı, esnekliği, açıklığı, sorun çözme bilincini ve eleştiri becerisini geliştiren iletişime dayalı öğrenme biçimlerine geçilmeli, - Öğrencilerin bireysel farklılıkları; yani çeşitli öğrenme tipleri (görsel, işitsel, kinestetik vb. öğrenme tipleri) dikkate alınarak çeşitli öğrenme fırsatları yaratılmalı ve bunun, öğrenme sürecinin ön koşulu olması sağlanmalı, - Derste performans ve proje çalışmalarına yer verilmeli, - Farklı yöntemler kullanılmalı ve bireysel öğrenme teknikleri uygulanmalı (çalışmaya katılarak öğrenme, söyleşi, daire şeklinde oturarak oluşturulan tartışma grupları, röportaj teknikleri gibi), - Bilgisayar gibi modern bilişim araçları kullanılmalıdır. - Öğrenciler öğrenmeyi olabildiğince bağımsız gerçekleştirmeli ve bunun sorumluluğunu taşıyabilmelidir. Böylece öz denetim ve sosyal bağlamdaki grup denetimi, giderek öğretmen denetiminin yerini alacaktır. - Eğitim ve öğretim etkinliklerinin bu anlamda uygulanabilmesi, ancak öğretmenlerin tüm öğrencilerin kendi sorumluluklarını alabilmelerini sağlayan öğrenme ortamlarını yaratmaları ile

	mümkündür. Öğretmen öğrencileri yalnızca destekler, materyalleri hazır hâle getirir ve karşılaşılan zorlukların çözümünde yardımcı olur.
	Öğrenme-Öğretme Süreci
2011 Programı	2011 programının öğrenme-öğretme süreci maddeleri, 2006 programının öğrenme-öğretme sürecindekiler ile tamamen aynıdır.
	Öğrenme-Öğretme Yaklaşımı
2017 Programı	- Yabancı dil öğretimi, doğrusal bir faaliyet olmadığından tek bir öğrenme-öğretme yaklaşımının benimsenmesi, tek bir strateji ya da yöntem uygulanması uygun olmayacaktır. Bu bakımdan öğrenme-öğretme süreci yapılandırılırken her öğrencinin farklı zaman, tarz ve hızda öğrenebileceği, hazır bulunuşluk düzeyleri ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. - Öğrencilerin bilgilerini yapılandırırken etkin olmaları, eski ve yeni bilgileri arasında bağ kurabilmeleri, öğrendiklerini farklı durumlarda kullanabilmeleri, bilgiyi nasıl bulacaklarını ve kullanacaklarını kavramaları sağlanmalıdır. Bu, dil öğreniminin devamlılığını sağlayacaktır. - Bu bakımdan yabancı dil dersi; bağımsız bir ders olarak düşünülmemeli, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin günlük hayatları ve diğer disiplinlerle ilişkilendirme yapabilecekleri çalışmalara yer verilmelidir. - Etkileşimli etkinlikler (tartışma, münazara, iş birliği, grup çalışmaları, söyleşi vb.) öğrencilerin öğretmenleri ve sınıf arkadaşları ile iletişim kurmalarına olanak sağlayacaktır. - Dil öğrenimi sürecinde hata yapmanın normal ve yararlı olduğu unutulmamalıdır. Öğrencilerin hatalarını düzeltebilmeleri için sistemli bir geri bildirim yaklaşımı benimsenmelidir. Dil sürçmeleri şeklinde olan yanlışlar, göz ardı edilse de sistematik hatalar, özellikle iletişimi kesintiye uğrattığında, kesinlikle düzeltilmelidir. - Öğrencilerin kendi dil kullanımlarını bilinçli bir şekilde izlemeleri, yazılı ve sözlü anlatımlarında karşı tarafa vermek istedikleri mesajın istedikleri gibi ulaşıp ulaşmadığını kontrol etmeleri ve hatalarının farkına varabilmeleri için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. - Dil öğretimi için sınıf ortamı düzenlenirken; öğrenme durumları anlamlı olmalı ve etkileşime dayandırılmalı, öğrencinin beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmalı, hedef dille ve onun çeşitlilik içeren dilsel ve kültürel öğeleriyle ilişkilendirilmelidir. - Öğrencilerin iş birliği yapmalarına, kendilerini rahatlıkla ifade etmelerine olanak sağlanmalıdır. Özellikle dinleme ve konuşma çalışmalarında görgü kurallarına uymanın, iletişim kurarken kişilerin birbirlerine karşı saygılı olmalarının gerekliliği vurgulanmalıdır. - Dil öğretimi; temel dil becerilerinin yanı sıra eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme, problem çözme, değerlendirme gibi üst düzey bilişsel becerilerin edinilmesi ve geliştirilmesinde etkilidir. Bu bakımdan öğrenme-öğretme sürecinde tek bir yaklaşımın benimsenmesi uygun olmayacaktır. Çok ve çeşitli strateji ve yöntemlerin dengeli şekilde bir arada kullanılması, bu becerilerin edindirilmesinde etkili olacaktır.

7. Programlardaki Ölçme ve Değerlendirme

Tablo 7'den anlaşılacağı üzere; 1993, 2006, 2011 ve 2017 programlarının ölçme ve değerlendirme bölümlerinin ortak noktası, öğretmenleri, öğrenciyi yönlendiren, ona rehberlik eden ve öğrencinin potansiyelini ortaya koyabilmesi için gerekli ortamı sağlayan bir uzman olarak konumlandırmasıdır. Bunun yanı sıra, programlar, öğrenciye, aldığı bilgiyi ezberlemek yerine, bilgiyi kullanan, uygulayan ve kendi performansını görme, iletişim becerilerini ortaya koymak için kendine sunulan en iyi şekilde değerlendirme olanağı sunar. Özellikle, 2006, 2011 ve 2017 programlarında belirtilen, proje ve portfolyo çalışmaları vasıtasıyla, programların odak noktasının, ürünü değil süreci değerlendirmek olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Programların lme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi

	Değerlendirme
1993 Programı	Programda değerlendirme boyutu ile ilgili ayrı bir bölüm verilmemiştir. Sadece ‘‘Genel Açıklamalar’’ başlığı altında şu açıklama yer almaktadır: 1.9. Değerlendirme yönünden önerilen ilkeler şunlardır: 1.9.a Her konu/ünite de belirtiren hedef davranışları sınavacak lme araçları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. 1.9.b lme araçlarında kapsam geçerliliği sağlanmalı, bu amaçla; her davranış için bir ya da birden fazla değişik lme teknikleri kullanılmalıdır. 1.9.c Yoğun dil eğitimi bu okullarda sınav büroları kurulmalıdır.
	lme ve Değerlendirme
2006 Programı	1. Dil Becerilerinin llmesi • Dinleme Becerisi: Kısa sohbetleri, diyalogları, konuşmaları, konferansları dinleme. • Konuşma Becerisi: Röportaj, resim tanıtımı, tiyatro, problem çözme (grup çalışması ya da ikili alışma). • Okuma Becerisi: Ana fikri bulma, parçadaki anahtar bilgiyi bulma. • Yazma Becerisi: Mektup, anı, rapor, mesaj, yönerge yazma. 2. Dil Alanlarının llmesi • Dil bilgisi ve kullanımı: oktan seçmeli, kısa cevaplı, boşluk doldurmalı sorular, sözcükten sözcük türetme, birleşim ve yeniden düzenleme alışmaları. • Kelime bilgisi (anlam ve işlev): oktan seçmeli (tanıma amaçlı; eř anlamlı - zıt anlamlı), boşluk doldurma, resmin karşılığı olan sözcükleri bulma, düzenleme (karışık biçimde verilmiş harflerden sözcük türetme) alışmaları. • Ses bilgisi (vurgu ve tonlama): röportaj, eşle iletişim, sesli ve görüntülü kayıt uyarıcılarına tepki, gözlem ve görüşmeler. 3. Programda Kullanılan lme ve Değerlendirme Yöntemleri • Sözlü Sunum: Sözlü sunumların değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarlarının yanında, sergilenecek beceriye göre kontrol listeleri, öz değerlendirme ve akran değerlendirme lekleri kullanılır. A) Performans Değerlendirme: 1) Performans devi 2) Proje B) z Değerlendirme C) Akran Değerlendirme ) ğrenci rn Dosyası: 1) Kısa Cevaplı Sorular 2) oktan Seçmeli Sorular 3) Eşleştirme Soruları 4) Açık Uçlu Sorular D) Dereceli Puanlama Anahtarı: Bütüncül ve Analitik Programda lme ve değerlendirme yöntemleri örneklerine yer verilmiştir.
	lme ve Değerlendirme
2011 Programı	A) Fransızca ğretiminde lme Değerlendirme Uygulamaları B) Performans Değerlendirme alışmaları: proje, performans görevi, poster, afiş, gözlem formları, dereceli puanlama anahtarı, akran değerlendirme, öz (kendini) değerlendirme vb.dir. C) Dil ğelerine Göre Yapılabilecek Performans Değerlendirme alışmaları: 1. Dil Becerileri: Dinleme Becerisi: Kısa sohbetler, diyaloglar, konuşmalar, konferansları dinleme. Konuşma Becerisi: Röportaj, resim tanıtımı, tiyatro, problem çözme (grup çalışması ya da ikili alışma). Okuma Becerisi: Ana fikri bulma, parçadaki anahtar bilgiyi bulma. Yazma Becerisi: Mektup, anı, rapor, mesaj, yönerge yazma.

	2. Dil Alanları (Dil İşlevleri) a) Dil bilgisi ve Kullanımı b) Kelime Bilgisi c) Ses Bilgisi d) Tonlama e) Vurgu 3. Ölçme ve Değerlendirme Araç ve Yöntemleri Sözlü Sunum: Sözlü sunumların değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarlarının yanında, sergilenecek beceriye göre kontrol listeleri, öz değerlendirme ve akran değerlendirme ölçekleri kullanılabilir. Proje Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı: Bütüncül ve Analitik Ürün Dosyası (Portfolyo) Gözlem Kontrol Listeleri Öz (Kendini) Değerlendirme Akran Değerlendirme Grup Değerlendirme Kısa Cevaplı Sorular Açık Uçlu Sorular Çoktan Seçmeli Sorular Eşleştirme Soruları Doğru / Yanlış Tipi Sorular Programda ölçme ve değerlendirme yöntemleri örneklerine yer verilmiştir.
	Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı
2017 Programı	Programda önceki iki programda olduğu gibi maddeler ve listeler halinde ölçme ve değerlendirme alt başlıklarına yer verilmemiştir. Fakat “Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı” başlığı altında derslerde öğrencinin programla kazandırılması hedeflenen bilgi ve becerileri ne oranda edindiğinin tespiti için neler yapılabileceği, hangi yolların izlenebileceği ile ilgili bir sayfalık bir açıklama bölümü bulunmaktadır. - Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Sürekli değerlendirme, öğrenme gücünü çeken öğrencilerin ilerleyişlerinin tespiti için de önemlidir. - Bilişsel becerilerin (dinlediğini anlama, okuduğunu anlama, yazma) ölçülmesinde kullanılan yazılı sınavlar yapılandırılırken öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerinin yordanmasına olanak sağlayan çok ve çeşitli madde türlerinden yararlanılmalıdır. - Hazırlanan maddeler; görsel unsurlar, grafik düzenleyiciler (kavram haritaları, zihin haritaları vb.), tablo ve grafiklerle zenginleştirilmeli ve bunların aktif kullanımlarını gerektirmelidir. - Yazılı sınavlarda kelime bilgisi, dil bilgisi, okuduğunu anlama, dinlediğini anlama ve yazma becerisine yönelik soru hazırlanırken bu becerileri temsil eden madde türlerinin ve kazanım içeriklerinin dil seviyelerine uygun olarak dengeli şekilde dağılım yapılmasına özen gösterilmelidir. - Yabancı dil öğrenimi, bilişsel ve psikomotor becerilerin yanı sıra duyuşsal becerilerin edinilmesini de gerektirmektedir. Duyuşsal becerilerin (derse katılım, sorumluluk alma, iş birliği, görgü kurallarına uyma vb.) değerlendirilmesinde gözlem formlarından yararlanılmalı, ilgili becerilere dönük ölçütlere yer verilmelidir.

- z ve akran değerlendirme formları, dil öğreniminde sıklıkla kullanılan lme araçlarındandır.
- Bilişsel, psikomotor ve duyuşsal becerilerin değerlendirilmesinde performans çalışmaları ve projelerden yararlanılabilir. Bu alışmalar yapılandırılırken öğrencilerin günlük hayatla ilişkilendirebilecekleri, disiplinler arası ilişkilendirme yapabilecekleri, üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarını gerektiren görevlere yer verilmesi önemlidir.
- Öğrencilere dil becerilerinde göstermiş oldukları gelişmenin yanı sıra sınıf ve okul içinde sergilemiş oldukları tutum ve davranışlara yönelik düzenli ve yapıcı geri bildirim de verilmelidir.

Sonuç ve neriler

Araştırmada, 1993, 2006, 2011 ve 2017 ortaöğretim Fransızca dersi ğretim programlarının temel öğelerini oluşturan, biçimsel yapılar, programların vizyonu, genel amaç ve hedefleri, içerik, öğrenme alanları, öğrenme-öğretme süreci ve lme-değerlendirme öğeleri esas alınarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, karşılaştırmalı olarak incelenen Fransızca dersi ğretim programlarının öğelerinde, betimsel analiz yoluyla, tarihsel süreç içerisinde geçirdiği değişimler ele alınmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, her programda, kendinden bir önceki programda var olan eksikliklerin giderilmesinin amaçlandığı ve müfredatın yoğunluğunun giderilerek, daha çok uygulamalı yabancı dil öğreniminin amaçlanmış olduğu anlaşılmıştır.

1993 programından 2017 programına gelene kadar, programlar arası bazı değişiklikler bulunmaktadır. Programların biçimsel yapıları ile ilgili olarak, 1993 programının, dönemin liselerde öğretilen  yabancı dili de (Fransızca, İngilizce, Almanca) kapsayacak biçimde, ortak bir yabancı dil programı oluşturmak amaçlı hazırlandığı görülmektedir. 2006, 2011 ve 2017 programları ise, sadece Fransızca dersi için hazırlanmış ğretim programlarıdır. 1993 ve 2011 programları hazırlık sınıfı ve lise sınıflarını kapsamaktadır, 2006 ve 2017 programları ise sadece lise sınıflarını kapsamaktadırlar.

2006 programı tam olarak bir ğretim programında olması gereken boyutları içeren ve tüm lise sınıf seviyelerini kapsayan ilk programdır. 2006'ya kadar olan programlarda vizyon ve amaçlar birbiriyle aynıymış gibi kabul edilerek ayrı bir başlıkta bir yabancı dil programının sahip olması beklenen vizyon belirtilmemiştir. 1993 programında doğrudan bir vizyon ifadesine rastlanılmamaktadır. Ancak programda, vizyon yerine geçebilecek ifadelerin "Genel amaçlar-Programın Muhtevası" başlığı altında verilen ifadelerden tespit edilmiştir. 2006, 2011 ve 2017 programlarında sözü edilen vizyon maddelerinin ortak vurgusu; öğrencinin bir yandan öğrenirken bir yandan kendini fark eden, sorumluluklarının bilincine varabilen, bir yandan öğrenmekten keyif alırken bir yandan öğrendiklerini gerçek yaşamla bağdaştırabilen, sosyal ve kültürel olarak gelişim göstermesinin yanı sıra teknolojiyi de kullanabilen bir birey haline gelmesi üzerinedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin üzerine düşen görevleri de anımsatmaktadırlar.

Programların amaçları ile ilgili olarak, 2006 programının dışında diğer programların amaçları, "Programın Amaçları", "Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları", "Genel Amaçlar" gibi başlıklar altında belirtilmektedir. "Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları" ilk defa 2011 programında temel alınan ilkeler hlinde kullanılmıştır. Bu programla birlikte, öğrencinin hangi

alandaki eğitim alıyor olursa olsun, Atatürk ilkeleri ve inkılaplarına bağlı, vatanını ve milletini seven bireyler olarak yetişmesi önemsenmiştir. Bunun yanı sıra, yabancı dil öğretiminde sözlü ve yazılı kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen, yazılı ve sözlü yayınları takip edebilen, hedef dili konuşan ülkelerin kültürel değerlerini tanıyıp saygı duyabilen öğrenciler yetiştirmek, programların ortak amaçları arasındadır.

İçerik özellikleri bakımından, programlar hem benzer hem farklı özellikler göstermektedirler. 1993 programında, önceki programlardan farklı olarak, her sınıf seviyesi için hedef ve davranışlar belirlenmiştir. 1993 programında, ilk defa “bağlam (context)” ifadesi kullanılmıştır. Bunun yanında, “İletişimsel Yöntem”in önceki programlarda ilk adımlarının atılması ve 2006 yılına gelindiğinde, yöntemin geliştirilerek eğitim öğretimde kullanılması da bu program adına bir ilktir. Ölçme-değerlendirmede kullanılması önerilen teknikler anlamında da 2006 programı önceki programlara göre daha fazla çeşitlilik sunmaktadır. Performans değerlendirme, proje ödevleri, sunumlar gibi ürünü değil de süreci ölçen pek çok teknik ve yöntem mevcuttur. Atatürkçülük ile ilgili konular, ilk defa 2006 programında ders müfredatına alınmıştır. 2011 programında, ilk defa temalar ve tema içeriklerinin listeleri bulunmaktadır. Ancak kaç tane temanın, kaç saatlik derste işlenmesi ve sonunda hangi dil seviyesine ulaşılması gerektiği ile ilgili açıklamalar yapılmamıştır. Program, yabancı dil dersi için öğretim ortamının düzenlenmesi ve öğrenci ile öğretmenin rolleri üzerine açıklamalar yapan ve önerilerde bulunan ilk programdır. 2017 programına gelindiğinde, şimdiye kadar hazırlanan programlarda dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmaya ek olarak sosyokültürel farkındalık ve medya okuryazarlığı olarak iki beceri daha eklendiği görülmektedir. İlk defa yabancı dil derslerinde öğrenme-öğretme sürecinde metinlerde geçen değerlere de odaklanmak gerektiği bu programda önerilmiştir. Bu programda ilk defa uygulamada dikkat edilecek hususlara ve ders kitabı yazımında dikkat edilecek hususlara ayrı başlıklar halinde değinilmiştir. Ülkemizde, 2000’li yılların başından itibaren eğitim programları ve müfredatlar hazırlanırken dikkate alınmaya ve başvurulmaya başlanan, “Avrupa Ortak Başvuru Metni” ve “Avrupa Dil Gelişim Dosyası” 2006, 2011 ve 2017 programlarının temel kaynaklarından olduğu anlaşılmıştır.

Tüm bu incelemeler ve değerlendirmeler sonucunda; 1993 programının, bir öğretim programında bulunması gereken öğeler açısından eksik yönleri olduğu, 2017 programına gelene kadar, her bir programda söz konusu eksiklerin giderilerek yeni programın oluşturulduğu tespit edilmiştir. Ancak, son programlar ne kadar uygun olursa olsun, koşulların ve anlayışların hızla değiştiği bu dönemde, zamanın gerisinde kalmamak için öğretim programlarının belirli aralıklarla, bilirkişiler tarafından yenilenmesi gerekmektedir. Yeni programlar hazırlanırken, önceki programlarda bulunan olumlu uygulamalarla birleştirilen yeni uygulamalar, hem zengin bir çalışma olmasını hem de nitelikli ve işlevsel programlar hazırlanmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin, dil öğrenirken bir yandan meraklı, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları, programlarda yer alacak kazanımların, öğrencilerin gerçek yaşamlarıyla ne kadar örtüştüğüyle alakalıdır. Dolayısıyla, öğrencilerin elde ettikleri kazanımlar, gerçek yaşam durumlarında uygulanabilir olmalı, kazanımlar kâğıt üzerinde kalmamalıdır. Diğer bir nokta ise, programlarda yapılacak değişiklik ve yenilikleri uygulayacak olan öğretmenlerin, öğrenci merkezli eğitim anlayışı hakkında yeterince deneyim sahibi olmaları, programlarda belirtilen hedef ve kazanımların öğrencinin okul ve sosyal yaşamında gerçeğe dönüşmesini sağlayacak

temel gerekliliktir. Öğretim programları hazırlanırken öğretmenlerin yani gerçek uygulayıcıların fikirleri alınmalıdır. Programlar hazırlanırken, uygulama şartları da tüm eğitimciler tarafından dikkate alınmalıdır. Bundan sonra hazırlanacak öğretim programlarının düzenlenme aşamaları sırasında, 2006, 2011 ve 2017 programında olduğu gibi evrensel ve ulusal değerlere, kaynaklara başvurulmaya devam edilmelidir. Yapılacak yeni araştırmalarla, Fransızca dersi öğretim programını oluşturan öğelerin alandaki yeniliklere ve gelişmelere bağlı olarak yetersiz kalan kısımları belirlenebilir ve program geliştirme çalışmaları ile daha evrensel bir program hazırlanabilir. Günümüzde, gelişen teknolojiyle birlikte, bir ürün üzerindeki tüm bilgilere “kare kod” ya da “kare barkod” denilen bir uygulamayla çok daha kısa sürede ulaşılabilir. Dolayısıyla, öğretim programları hazırlanırken, öğrenciye öğrenme-öğretme, ölçme-değerlendirme gibi süreçlerde soyut gelen pek çok kavram, ifade ve uygulama sözü edilen teknolojik uygulamayla somut hale getirilmeye çalışılabilir.

Kaynakça

- Bür, B. ve Aycan, A. (2013). Birinci yabancı dil olarak öğrenilen İngilizcenin ikinci yabancı dil Fransızcanın öğrenim sürecine etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(10), 193-207.
- Büyükyavuz, O. ve Aydoslu, A. (2005, Kasım 16-19). *Burdur'da İngilizce öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar*. 1. Burdur Sempozyumu, Türkiye.
- Demircan, Ö. (1988). *Türkiye'de Yabancı Dil*. Remzi Kitabevi.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Anı Yayıncılık.
- Güven, İ. (2014). *Türk eğitim tarihi*. Pegem Akademi.
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimimizdeki yanlışlıklar nereden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), 15-26.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1993). *Lise öncesi hazırlık sınıfı bulunan ortaöğretim kurumlarının yabancı dil (İngilizce, Fransızca, Almanca) öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Ortaöğretim kurumları 10, 11 ve 12. sınıf ikinci yabancı dil Fransızca dersi öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2011). *Ortaöğretim 1, 2 ve 3. yabancı dil Fransızca dersi (hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Ortaöğretim Fransızca dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *Tebliğler Dergisi*, 68(2574, 473).
- Merter, F. ve Kartal, Ş. (2013). 1967'den günümüze lise din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri öğretim programlarında Atatürkçülük ve Türk kültürü konuları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 1-26.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme: teoriler teknikler*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.